

**Fred Wendorf,Angela Close,Michał
Kobusiewicz,Romuald
Schild,Hanna Więckowska,Bahay
Issawi,Kazimierz Szczepanek**

Bir Kiseiba. Pustynia Zachodnia

Informator Archeologiczny : badania 14, 277-278

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Na północ od cystern eksplorowana była przestrzeń między tym budynkiem a linią wielkiego muru południowego łaźni. Fragment tego muru był odsłonięty dawniej w fazie wykopalisk sondażowych w 1963 roku i wiadomo było z późniejszych badań, że dalsze jego części na północy i południu są bardzo źle zachowane. W związku z tym sprawdzono w tym roku jego stan zachowania w części wschodniej, oraz badano możliwie szczegółowo datę jego destrukcji. Okazało się, że rozebrano go po okresie użytkowania górnej nekropolii, po jej zasypaniu, tj. w końcu XIV i na początku XV w. Historycznie jest to dość skomplikowane, ponieważ miasto w 1365 roku zostało spalone przez ekspedycję cypryjską wysłaną przez króla Cypru Piotra I, i później już nie podniosło się z ruin. Jednakże z opisów Nuwairiego, który jeszcze kilka lat mieszkał w Aleksandrii po katastrofie, wynika, że odbudowane zostały mury miejskie, dla utrzymania wartości militarnych miasta. Przypuszcza się więc, że rozbiórka tego muru, oraz całego frontonu łaźni, miała dostarczyć materiału budowlanego do rekonstrukcji murów miejskich, które jak wiemy z późniejszych opisów europejskich podróżników były w zadziwiająco dobrym stanie, zaś miasto w godnym pożałowania. Eksploracja przestrzeni między tym murem a budynkiem cysterny bardzo żmudna, pozwoliła jednak zidentyfikować wielki nasyp ziemny z V i VI wieku, mający na celu wsparcie już wówczas słabych murów cysterny.

Oprócz znacznej ilości ciekawych okazów ceramiki z tego okresu pozyskano pięć ostrakonów, dotychczas bardzo rzadkich na terenie przez nas badanym, o treści handlowej. W drugim półroczu badania przesunięto na zachodnie tereny łaźni, gdzie misja uzyskała dostęp do terenów zajmowanych od 1967 r. przez oddział wojskowy, mający tam swoje obozowisko. Cały ten obszar, na którym w głębokich wkopach stały samochody i urządzenia wojskowe, wyczyszczono oraz przygotowano do systematycznej eksploracji. Na przedłużeniu portyku północnego łaźni odsłonięto i wyeksplorowano górną i dolną nekropole muzułmańską oraz odsłonięto poziom przedarabski, w którym zachowały się fragmenty murów północnej i południowej zabudowy portyku oraz w części południowej zarys budynku z małą absydą, w narożniku południowo-wschodnim. Obecnie prace są prowadzone dalej na zachód, na linii ulicy biegnącej przed teatrem oraz za nią, gdzie jest odsłonięta na dużej płaszczyźnie nekropola górna. Wśród drobnych znalezisk z tego terenu najcenniejszymi są napisy na kościach i fragmentach czaszek, zawierające magiczne zaklęcia. Równocześnie prowadzone są prace zabezpieczające i konserwatorskie, głównie w łaźni i cysternach. W domach mieszkalnych konserwowano freski zachowane in situ na ścianach.

BIR KISEIBA
Pustynia Zachodnia

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej
w Warszawie
/w ramach Combined
Prehistoric Expedition/

Badania prowadzone przez Combined Prehistoric Expedition /Southern Methodist University - Dallas Texas, IHKM PAN i Geological Survey of Egypt/ ze strony amerykańskiej przez prof.dr. Freda Wendorfa /dyrektor/ i dr Angelę Close; ze strony polskiej: doc.dr.hab. Michała Kobusiewicza, prof.dr.hab. Romualda Schilda i doc.dr. hab. Hannę Więckowską; ze strony egipskiej: dr. Bahaya Issawi; ponadto palynologa - doc.dr. hab. Kazimierza Szczepanka z UJ.

Kontynuowano eksplorację szeregu stanowisk neolitycznych. Najważniejsze z nich koncentrowały się na stanowisku w Playa El Adam, które dostarczyło najstarszej w chwili obecnej ceramiki i była udowomowionego w Afryce, datowane na ca 9500 lat B.P.

DEIR EL-BAHARI
Świątynia Hatszepsut

Misja Polsko-Egipska
w Luksorze

Badania prowadzili inż. Zygmunt Wysocki i dr Janusz Karkowski /autor sprawozdania/. W pracach badawczo-konserwatorskich brali udział Waldemar Połoczanin i Adam Stefanowicz /architekci/, Kazimierz Bielenia /elektryk/, Wincenty Surzyn /mistrz kamieniarski/ z PP PKZ oraz egipciolodzy ze Stacji Archeologii Śródziemnomorskiej UW w Kairze; dr Ewa Laskowska-Kusztal, mgr Franciszek Pawlicki, mgr Krystyna Polaczek, mgr Maciej Witkowski jak również fotograf Stacji Zbigniew Doliński. Ze strony egipskiej współpracował z misją inspektor starożytności z Gurna Mohamed Nasr. Prace finansowały: Egipska Służba Starożytności i Polska Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej UW w Kairze. XX sezon prac. Rekonstrukcja świątyni grobowej królowej Hatszepsut.

Misja kontynuowała zarówno prace rekonstrukcyjne jak i program studiów poszczególnych części świątyni. Zrekonstruowano dwie nowe kolumny poligonalne jak również leżące na nich architrawy i strop w południowej części górnego portyku. Zakończono też odbudowę półki skalnej nad górnym tarasem świątyni wraz z jej ścianą osłonową i balustradą na jej szczycie. W ten sposób półce i ścianie ją osłaniających przywrócono kształt jaki nadali jej budowniczywie świątyni.